

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 1. De erectione, & administratione domorum religiosarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

III. Ejusmodi domus, loca religiosa, & hospitalia gaudent omnibus piæ causæ privilegiis c. *requisisti de testam. Innoc. in c. 2. de in integr. restitut. Lapus de Castillione num. 13. Silvest. & alii communiter.* Nam quoad juris effectus Ecclesia, & pia loca æquiparantur. *Barb. in c. Ecclesia de restit. in integr. in 6. inò idem Barbosa notat in c. 4. de relig. domib.* licet hospitale non sit erectum, & approbatum auctoritate Episcopi, locus religiosus, & sacer non sit, adhuc videri locum pium esse de jurisdictione Ecclesiastica, & gaudere privilegiis Ecclesiæ, cum causa pietatis institutus sit. Quo posito consequitur, ea quæ legantur, & relinquuntur pro piis causis solvi posse hospitalibus, & confratriis. quamvis privata auctoritate constructa & fundata sint. *Vallenstamen l. 3. tit. 36. §. 1. num. 4.* stricti Juris esse exemptionem prædictam exiltimat, adeoque non extendendam, sed restringendam.

IV. Hospitalia non possunt dari in titulum beneficii Clericis sæcularibus, rejecta omni consuetudine contraria. Ita sancitum est in *Con. Vienn. relato in Clem. de rel. dom. Quia contingit versu. Ut autem, ubi additur limitatio. Nisi in illorum fundatione aliter constitutum sit. seu per electionem de rectore illi sit providendum.* Gubernatio autem viris prudentibus, & idoneis, ac boni testimonii committenda, qui sciant, velint, & possint loca ipsa utiliter regere, & fructus in personarum miserabilium utilitatem fideliter dispensare. Hinc sequitur in literis ad beneficia impetratis non includi hospitale, nisi fortè accessorium sit respectu Ecclesiæ annexæ, quæ in titulum confertur. Tunc enim juxta regulam communem accesso-

rium sequitur suum principale, contineri censetur. *DIXI. Nisi in fundatione aliter constitutum sit.* Sunt enim publica hospitalia quædam, quæ in titulum dantur hospitalariis de quibus *Tholos. l. 15. c. 28. Roder. To. 11. q. 85. art. 1. Franc. Leo in Thesaur. Eccles. part. 2. c. 18. n. 83. & 85.*

V. Hinc verò dubium nascitur, an per Legatum Apostolicum alicui religioso committi hospitale possit? *Affirmat Azor Ta. 11. l. 5. c. 29. q. 27.* At jure communi non posse docet *Rodericus l. cit. art. 3.* quia obstat § *ut autem* supra citatus. quo hospitalia in beneficium concedi prohibentur. Limita tamen primò, si consecratus est, ut per regulares administraretur, cujusmodi multa hospitalia sunt de mensis Prælatorum, quæ ut ab ipsis, ita à Legato à latere committi alicui religioso poterunt. *Secundò,* cum necessitas hospitalis, & pauperum id suadet. Nam in tali evento etiam Episcopus avocare à claustro Monachum potest. *Tertio,* si hospitale Ecclesiæ curate annexum est, ita, ut Rector unius sit Rector alterius. *Quartò.* Si in hospitalitate & propter hospitalitatem religio fundata est, cujus generis non pauca reperiuntur in Germania nostra hospitalarii S. Joannis Jerosolymitani, & Theutonicorum S. Mariæ quorum originem & institutum describit. *Polydor. Virgil. de inven. rer. l. 7. c. 5. Azor Tom. 1. l. 13. c. 6. Jac. de Graff. part. 2. l. 2. c. 20. n. 13.*

VI. Cura, inspectio, & reformatio domorum hospitalium ad illos pertinet, quos vel statutum in fundatione, vel consuetudo, vel privilegium admittit: his vero deficientibus ad ordinarium de jure. *de xenodochiis. de religios. domib. Con. Trid. Sess. 25. c. 8. de reform.* Neque mirum videri

videri debet, episcopum excludi ab exigenda ratione administrationis per voluntatem fundatoris in prima erectione additam. Id enim Ecclesia permittit piis benefactoribus, ut plurius ad eandem misericordiam affectus excitetur, & foveatur. Nihilominus episcopo visitare hospitalia licet, quia. *Conc. Trid. Sess. 22. c. 8.* quoad visitationem non excipit, nisi ea loca, quæ sub regum immediata protectione sunt. *Et c. 9.* præcipit ab administratoribus rationem exigendam esse. *Barb. in Summa Collat. 13. Az. 11 l. 3. c. 40. q. 12.* In visitatione autem videndum est, an pauperes, infirmi, & indigentes, iuxta foundationis modum & ordinem alantur; fructus, & redditus fideliter dispensentur; quæ & quanta sint accepta & expensa. Quod si consuetudo est, ut administratores non nisi deperatis ex collegio ipsorum rationem reddant, adhuc tamen episcopus una cum eiusmodi deputatis interesse poterit. *Con. Tr. l. cit. Piafec. Par. 1. c. 2. nu. 38. Abb. in c. Sopita. de Cens. nu. 5. lac. de Graff. Par. 2. l. 3. c. 28. n. 44. & 49.*

VII. Facultas episcopis concessa visitandi hospitalia, aliave pia loca, non excludit Iudices sæculares, quò minus eadè visitare queant, si hoc illis alias legitime competit. Ita Congregatio Cardinal. declaravit in c. 8. Sess. 22. *Conc. Trident.* Imò generaliter tradit. *Covarr. Zerola. & alii quidam,* licet episcopi piarum voluntatum executores absolute constituti sint, nihilominus ad sæcularem quoque iudicem pertinere, mixti que fori esse, ita, ut utrimque iudicem pro libitu adire liceat, & postulare, ut exequi pia legata faciat. Quod tamen non videtur procedere in eo, qui animam suam nullo executore non

minato hæredem instituerit. Tunc enim ad solum episcopum loci executio spectare videtur, ut qui solus à testatore melioris fidei præsumptione præoptatus sit. *V. Tholosan. l. 42. c. 36. n. 7. & sequentibus, Laym. l. 3. Tr. 6. c. 11. n. 1. Emm. Sa in V. Xenodochium. Vallens. l. 3. ut. 6 §. 2.*

VIII. Si hospitalia ad certum peregrinorum, infirmorum, aut aliorum indigentium genus fuerint instituta, nec in loco, ubi dicta domicilia existunt, eius generis personæ, vel admodum pauca reperiantur, fructus, & proventus illorum in alium pietatis usum, qui illorum institutioni conformior sit, ac pro loci, & temporis occasione utilior, converti possunt, prout Ordinatio loci cum duobus de Capitulo expedire visum fuerit. Ita *Conc. Trid. Sess. 25. c. 8. de reform.* ubi Cardinalium Congregatio declarat Concilij mentem fuisse, providere, ne qui hospitalia possident, fructus omnes in proprium usum convertant, sub prætextu, quòd non reperiantur infirmi secundum primam institutionem hospitalis; adeoque non eijciendos esse, quamvis diverso morbo laborantes, qui alioqui pauperes, aut aliter miserabiles personæ sunt. *V. Con. Trid. loc. cit. & Rodericum To. 11. q. 85. art. 2.*

IX. Eodem loco Concil. Tridentini disponitur, ut hospitalium administratio uni, & eidem personæ ultra triennium deinceps non commutatur, nisi aliter in foundatione constitutum sit, de quo *V. Nicol. Garziam de benef. Par. 1. c. 3. n. 7.*

Quibus autem personis committi possint ac debeant, *Silvester n. 6.* inquit, & reicit. 1. religiosus, nisi domus hospitalis illorum, Ordinis esset. 2. feminas, ubi solæ viri inhabitant; nisi fortè sine cura foret.

Nam si monasterii gubernatio, ut in S. Brigittæ Ordine fit, committi mulieribus potest, multò magis nosocomiorum. Ita Abb. citatus à Silvestro, qui addit, si annexum monasterio hospitale sit utrumque feminæ subiici posse. 3. conversos, qui literati & clerici sunt, quia tenentur ad officium divinum, ut alii monachi, quos non convenit curam Xenodochij temporalem habere. At de spiritali cura, quæ in prædicatione Verbi divini, & Sacramentorum administratione consistit, dubium non est, quin regularibus benè committantur. Aliàs hæc cura de communi iure pertinet ad ecclesiam matricem, intra cuius limites existit, quamvis præscribere possit, ut proprium Sacerdotem ac curatorem habeant. *V. Moscon. l. 1. de Societatib. Par. 4. c. 6. Em Sa. V. Xenodochium.*

§. II.

De privilegiis Domorum Religiosarum.

DE immunitatis privilegio, quæ locali, quæ reali, quod religiose domus, monasteria, & hospitalia participant, diximus in *tt. 14 §. 1. & 2.* sed quia latius patet exemptionis beneficium, & particularia quædam hospitalibus, & Xenodochiis conveniunt, expedire videtur, non omitti.

Primum igitur privilegium consistit in exemptione à magistratu, & iurisdictione sæculari. *c. Ecclesia. de restit. in integr. in 6. c. ad hac. de relig. dom. Clem. Quia contingit. eod. & c. Cum sit generale. de fo. comp. ubi lædentes domum religiosam: sacrilegi vocantur: quod non applicandum illis,*

qui res, & bona personarum ecclesiasticarum iniuria afficiunt, quamvis ea bona iurisdictioni ecclesiasticæ subsint. *c. Si clericus. de fo. compet. Conc. Trident. Sess. 22. c. 8. Sess. 25. eod.*

Secundum. Domus hospitalis privati hominis arbitrio, & liberalitate, absque approbatione, & auctoritate episcopi extructa, non subest illius directioni, aut dispositioni, quoad temporalia, sed illius, quem auctorem habet, cuius potestati relinquitur, per se, vel per alios illam administrare; mortuo tamen illo episcopus curabit, ut pia voluntas defuncti executioni mandetur. *Silv. nu. 2. Vallens. l. 3. tit. 36. §. 2. n. 3. Graff. Par. 2. l. 2. c. 28. n. 49.* In dubio, an Episcopi auctoritate extructa domus sit, affirmativa sententia prævalere debet. *Feder. & Lopus à Silv. citati q. 2.*

Tertium. Præscribere potest omnia pia legata, illius loci civitatis, vel oppidi, in quo situm est, ita ut ab eis alii omnes excludantur: nec si Ioanni Andreæ credimus statutum valet, ut eiusmodi legata alteri hospitali vel pio loco cedant. Colligitur ex *c. Quia contingit h. t. in Clement.* ubi indicatur præscribere posse pauperum sepulturam, & habere presbyterum, qui Sacramenta ministrat. Similiter decimas præscribere potest, secundùm Lapum, ex quo est locus religiosus, episcopi auctoritate fundatus. *Silv. num. 19.* Nec imperantur illi extraordinariæ in casu necessitatis. *Tholos. l. 2. Syntag. c. 20. num. 12.*

Quartum. Peculiare illud est, quod hospitale præ aliis domibus religiosis in Commendam dari non possit, nisi ad quatuor menses, idque ab ipso Pontifice, & cum clausula. *Ut omnes fructus in usum pauperum*